

I det kliniske hjørnet

TEKST

Tor Levin Hofgaard

PUBLISERT 5. juni 2012

I 1947 holdt statsminister Einar Gerhardsen åpningstalen på Det nordiske psykologmøtet i Oslo. Til stede var også kong Haakon og kronprins Olav. Talen til Gerhardsen, og tilstedeværelsen av Kongen, Kronprinsen og en rekke andre dignitærer, løftet psykologien opp til et samfunnsbyggende og samfunnsbærende element for det nye etterkrigstidens Norge.

I talen sier Gerhardsen blant annet: «De nordiske land er i denne tid, som verden for øvrig, oppe i et omfattende og mangfoldig gjenreisings- og nyreisingsarbeid. (?) Men en føler seg tryggere om en kan supplere og underbygge dette med det vitenskapen kan fortelle en. Derfor vil psykologien, som vel kan kalles menneskekunnskap på vitenskapelig grunn, bli et fag som vil måtte innta en viktig plass i forskningsarbeidet i vår tid.» Tydeligere kan det neppe sies at psykologien ble ansett som en viktig del av løsningen på samfunnets store utfordringer etter krigen.

Dagens statsminister ble bedt av Tidsskriftet om å skrive sine tanker om psykologi da vi feiret Psykologforeningens 75 første år (nr.11/2009). Men noe er skjedd siden Gerhardsen. Stoltenberg plasserer ikke lenger psykologien i en generell samfunnsbyggende rolle. For statsministeren anno 2009 handler psykologi kun om helse. Vel å merke skrev han om helse i et bredt perspektiv. Han er opptatt av systemperspektivet og berører også helsefremming og forebygging, alt i god «samhandlingsreform-ånd». Men uansett: Psykologi = helse.

Stoltenberg er ikke alene om å tenke slik. Den amerikanske psykologforeningen (APA) undersøkte hva amerikanere flest forbinder med psykologi. Nesten alle assosiasjonene handlet om sykdom og behandling. Nesten ingen svarte «forskning på hjernen» eller «kunnskap om følelser, tanker og atferd». Amerikanere flest mener at leger, forskere, lærere og ingeniører bidrar mye til å bygge og utvikle samfunnet. Bare halvparten sier det samme om psykologer. Kun trettitre prosent assosierer psykologi med vitenskap, mens bare tyve prosent mener psykologi er en smart karrierevei som man ønsker å få en stor betydning for andres liv. Det er ingen grunn til å tro tallene vil være annerledes i Europa.

Presidenten i Den europeiske psykologføderasjonen (EFPA) stilte i sin åpningstale på den europeiske psykologikongressen i Istanbul i 2011 spørsmålet «Does Europe need Psychology?» Han lot det stå ubesvart, mens han reflekterte over at EU ser ut til å overse

hvordan Europas 300 000 psykologer kan bidra til løsningen på mange av Europas store utfordringer.

Som president i Norsk Psykologforening ser jeg fremover. Psykologforeningens formålsparagraf sier at vi skal «arbeide for å forbedre menneskers livsvilkår og livskvalitet gjennom utvikling og formidling av psykologisk kunnskap, og gjennom praktisk anvendelse av psykologisk fagkunnskap». I dette finner vi igjen Einar Gerhardsens samfunnsbyggingstanke, som en forståelsesform langt ut over helsetjenester og helsetilbud.

Vi kan ikke fylle profesjonsstudiet i psykologi med alt. Ei heller etablere mastere i psykologi innenfor alle samfunnsområder. Som akademiske studier må disse studiene inneholde så mange grunnleggende elementer at de gjør oss i stand til å jobbe langt ut over våre spesialfelt. Vi må få kunnskap slik at vi kan gjøre en forskjell også i andre sammenhenger: som finanskrisen, miljøutfordringene, utdanningssektoren og eldrebølgen. Akademiske studier skal gi oss evne til refleksjon over fagets kompleksitet i møte med samfunnet, evne til å se relevansen av det man har lært, og evne å omsette denne kunnskapen til gode bidrag helt andre steder i samfunnet.

Vi har gode eksempler: Einar Thorsrud, norsk psykolog og arbeidsforsker, sto bak den trepartsmodellen alle er enige om er grunnleggende for dagens velferdsstat. Israelsk-amerikanske Daniel Kahneman er psykolog og nobelprisvinner i økonomi.

Ikke alle kan få Nobelprisen. Men vi kan alle bruke vår faglige kreativitet, tilby vår kunnskap og vise verden at psykologi er et relevant fag også for utviklingen av samfunn og næringsliv. Den «helseboksen» vi psykologer i dag befinner oss i har myndighetene gitt oss, og der gjør vi en god jobb. Men vi må finne flere «bokser» å operere i. Særlig gode ideer mottas med takk!

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 49, nummer 6, 2012, side 618

TEKST

Tor Levin Hofgaard, president i Norsk psykologforening